

ጽ52-2ጫ

ተጠንቀቁ!

ያልታደሰ አዕምሮ ወደ ኃጢአት ይከታል

(ካለፈው የቀጠለ)

የሰው “ትክክለኛ ማንነት” በሚለብሰው ካላይ በሚያደርገው ውጫያዊ ነገር ብቻ አይለካም። ትክክለኛውን ማንነታችንን የሚገልጸው ውስጣዊው ሕይወታችን ነው። ይህንን ስንል ለውጫዊው አቋማችን አንጠነቀቅም ማለት አይደለም። ስለሞን “ውሃ እንደ መስተዋት ሆኖ ፊትህን እንደሚያሳይህ፣ አዕምሮህም እንደ መስተዋት ሆኖ የራስህን ጠባይ መልሶ ያሳይሃል” ይላል (ምሳሌ 27፥19)። ከውስጥ ቆሻሻ ካላይ ማማር ይቻላል። አንዳንድ ከፍተኛ ወንጀል የሚፈጽሙ ሰዎች በአለባበሳችው በቁመናቸው ተወዳዳሪ የሌላቸው ናቸው። ኢየሱስም ስለዚህ ተናግሯል፤ “እናንተ ግብዞች የሙሴ ሕግ መምህራንና ፈሪሳውያን ወዮላችሁ! በውስጣቸው በሞቱ ሰዎች አጥንትና በርዱስ ነገር ሁሉ የተሞሉ፣ በውጪ ግን በኖራ ትለስነው የማያምሩ የመቃብር ግንቦችን ትመስላላችሁ። እንዲሁም እናንተ በውጪ ለሰው ጻድቃን መስላችሁ ትታያላችሁ፤ በውስጣችሁ ግን ግብዝነትና ክፋት ሞልቶባችኋል” (የማቴ. 23፥27-28)።

ሌላው አስደናቂው ነገር የሰው አዕምሮ ሰውየው ራሱ ከዚህ በፊት ወደ አዕምሮው መግባቱን የማይስታውሰውን ነገር ሁሉ የሚያጠራቅም መሆኑ ነው። አንድ ጊዜ የተወሰኑ ሰዎች ቤተ መጽሐፍት ገብተው ለተወሰነ ዲቂቃ መጽሐፍቶችን በዓይናቸው እየቃኙ እንዲያልፉ ከተደረጉ በኋላ፣ ሌላ ክፍል ውስጥ ገብተው ካዩአቸው መጽሐፍት መካከል አርዕስታቸውን እንዲጸፉ ተጠየቁ። አንዳንዶቹ አንድ ወይንም ሁለት የመጽሐፍት አርዕስት ማስታወስ ሲችሉ፣ ብዙዎቹ ግን አንድም እንኳን ማስታወስ አልቻሉም። የምናየው፣ የምንሰማውና የምናደርገው ሁሉ በአዕምሮአችን ውስጥ ስለሚያልፍ፣ ፈልገውም ሆነ ሳንፈልገው ሁሉንም አዕምሮአችን ያስታውሳል። ስለዚህ እኛም ሆንን ልጆቻችን አዕምሮአችን ለምን ዓይነት ሁኔታዎች የተጋለጠ መሆንና አለመሆኑን መወሰን ይኖርብናል። በአዕምሮአችን በኩል የሚያልፈው ነገር ባህሪያችንንና ጠባያችንን ሊቀርጸው ይችላል።

የታወቀው ሳይኮሎጂስት ፍሮይድ የአንድ ሰው የሕይወት አቋም፣ ባህሪና ጠባይ ምን እንደሚመስል ከዜሮ እስከ ስድስት ዓመት ባለው ጊዜ ውስጥ ይታወቃል አለ። መሠረቱን መለወጥ ባንችል፣ ሥርዓተ ተቋሙን (structure) መለወጥ እንችላለን። ምናልባት በራሳችን ዝቅተኛነት ስሜት ምክንያት ይሆናል አንዳንድ ውሳኔ መወሰን የሚያቅተን። ይኸውም፣ ከዚህ በፊት በወሰነው ውሳኔ ምክንያት አንዳንድ ያልጠበቅናቸው መጥፎ ውጤቶች ስለደረሱብን ተመሳሳይ ስህተት እንሠራ ይሆናል በሚል ፍርሃት ውሳኔ ለማድረግ እንፈራለን። በዚህ ሀሳብ ላይ ከዚህ በፊት አዘጋጅተን ባወጣነው (የሕይወት መስታወት ቁጥር 44 “ውሳኔ መወሰን አቃተኝ”) በሚለው ትምህርት ላይ በሰፊው የገለጽን ስለሆነ ያንን እንዲያነቡ እንጋብዝዎታለን።

3. ሰው ሀሳብን ለመሰብሰብ ትልቅ ኃይል ይጠይቀዋል

ሀሳባቸውን መሰብሰብ በጣም የሚቸገሩ አንዳንድ ሰዎች አሉ። ማናችንም ከዚህ ችግር ፍጹም ነጻ አይደለንም። “ለመጸለይ ተንበርክክን ሀሳባችን (አዕምሮአችን) ብዙ ጊዜ ሌላ ቦታ ይሄዳል። ስንጸልይ ብቻ ሳይሆን መጽሐፍም ስናነብ ሆነ ከሰው ጋር ውይይት ስናደርግ ተናጋሪው እየተናገረ እኛ በሀሳባችን ጨርሶ ሌላ ዘንድ ነን። ሌላው ቀርቶ አንድ አርዕስት ይዘን ስናወራ፣ ሀሳባችንን መሰብሰብ አቅቶን ከአርዕስታችን ውጪ የሆነ ነገር ስናወራ ራሳችንን እናገኘዋለን” የሚሉ ሰዎች አሉ። ብዙ ሰዎች “መጽሐፍ ቅዱሴን ማንበብ፣ መጸለይ ፈጽሞ አቃተኝ፤ ሀሳቤ ይባክንብኛል፤ ምን ላድርግ?” በማለት እየጻፉ ይጠይቁናል። ለዚህ ችግራቸው ቀላልና አቋራጭ መልስ መስጠት ያቅተናል። ይህም የሆነው ቀላል ዘዴ (Formula) ስለሌለው ነው።

የማንፈልገውን “እንግዳ የሆነ ሀሳብ” ከአዕምሮአችን አስወጥተን በመንፈልገው ነገር ላይ ብቻ አዕምሮአችን እንዲያተኩር ለማድረግ ትልቅ ኃይል ይጠይቃል። የተሰበሰበ አዕምሮ እንዲኖረን፣ ለዚህ የሚያመች አካባቢ ወይንም ሥፍራ እንምረጥ። ሬዲዮ እያወራ መጽሐፍ አነባለሁ ብሎ መቀመጥ ሀሳብን ለሁለት መክፈል ይሆናል። ሁለት ነገር ላይ በአንድ ጊዜ አዕምሮአችን ማተኮር ስለማይችል፣ አዕምሮአችን በምናነበው መጽሀፍ ላይ ማተኮር ይተውና በቀላሉ ወደ ሬዲዮው ይሳባል።

4. አዕምሮአችን ሦስት ክፍል አለው

ናፍል ስታትን የተባለው ጸሐፊ አዕምሮአችንን በሦስት ይከፍለዋል። ይኸውም፦

- I. ወቅታዊ የሆነው ሀሳብ የምናስብበት ክፍል
- II. ወቅታዊ የሆነውን ሀሳብ የምናጠራቅምበት ክፍል
- III. ወቅታዊ ያልሆኑ ሀሳቦችን የምናጠራቅምበት ክፍል

I. ወቅታዊ የሆነው ሀሳብ የምናስብበት ክፍል

በዚህ ክፍል ውስጥ ያለው የሰው “ሀሳብ” በወቅቱ ያለውን የሰውየውን ባህሪ ያመለክታል። በአሁኑ ጊዜ የምናስብበው በዚህ የአዕምሮአችን ክፍል ነው። የሰው አዕምሮ በአንድ ጊዜ መያዝ የሚችለው ሁሉ የሚጠራቀመው እዚህኛው ክፍል ነው። ሰው በዚህ ክፍል ውስጥ ምን ዓይነቶቹ “ሀሳቦች” መቆየት እንዳለባቸው መወሰን ይችላል። የሰው አዕምሮ ባጠራቀመው መረጃ (data) መሠረት ከሠራ ወይንም ከተናገረ፣ እነዚያ ነገሮች ከራሱ ጋር ይዋሃዱና የሰውየው ባህሪ ይሆናሉ።

II. ወቅታዊ የሆነውን ሀሳብ የምናጠራቅምበት ክፍል

ይህኛው ክፍል ጊዜያዊ ወይንም የመሸጋገሪያ ክፍል ይባላል። በዚህ ክፍል ውስጥ ያሉት ሀሳቦች ሰው በየዕለቱ ሳይሆን፣ አንዳንድ ጊዜ የሚጠቀሙባቸው ናቸው። ለምሳሌ፣ በየቀኑ የሰዎችን ድካም ወይንም ክፋት ምን እንደሆነ ለማወቅ አንቆፍርም፤ አንዳንድ ጊዜ የምንመረምርበት ወቅት ይኖረናል። በዚህ ክፍል ውስጥ የተጠራቀመው “ሀሳብ” ስንፈልገው ወዲያው ሳብ አድርገን የምንጠቀምበት ነው። በተጠንቀቅ እንዲጠበቅ የተማረ ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ ያሉት “ሀሳቦች” ቶሎ ቶሎ ከተጠሩ፣ ማጠራቀሚያ መሆናቸው ይቀርና “ወቅታዊ (active) ይሆናሉ።

III. ወቅታዊ ያልሆኑ ሀሳቦችን የምናጠራቅምበት ክፍል

ሰው የሚያስታውሳቸው ሀሳቦች ወይንም ሁኔታዎች የሚጠራቀሙት በዚህኛው ክፍል ውስጥ ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ ያሉት ሀሳቦች በየጊዜው እየፈለግን በመጥራት ካልተጠቀምንባቸው ለባህሪያችን (ለጠባያችን) ወሳኝ አይሆኑም። ማንኛቸው መረጃዎች (data) መጀመሪያ የሚመጡት “በወቅታዊ” አዕምሮአችን ክፍል ውስጥ ነው። ከዚያ በኋላ ያ መረጃ ምን መሆን እንዳለበት ወሳኝ ሰው ራሱ ነው። ወደ አዕምሮአችን የመጣውን ወዲያው እንጠቀምበታለን ወይንም ወቅታዊ የሆኑና ወቅታዊ ያልሆኑ ተግባሮችን ወደምናጠራቅምበት ክፍል እንልካቸዋለን። መጥፎ ሀሳብ ወደ አዕምሮአችን የማስገባት ፈተና ቢደርስብን ኃጢአት ወይንም ደካማነት አይደለም። ይሁን እንጂ መጥፎ ሀሳብ በውስጣችን እንዲቆይ መፍቀድ የለብንም። “እንደ ሰው (እኛ) በሁሉም ተፈትኖአል፤ ግን ኃጢአትን አልሠራም” ተብሎ ስለ ኢየሱስ የተጻፈውን እናስታውሳለን። በመፈተን ደስ ብሎን ሆን ብለን ራሳችንን ፈተና ውስጥ ካላስገባን በስተቀር፣ መፈተን ራሱ ኃጢአት አይደለም። ራስን መግታት (መቆጣጠር) ቀላል አይደለም፤ አስቸጋሪነቱን ኢየሱስም ራሱ ቀምሶ አይቶታል። ለፈተናው “እጄን አልሰጥም” ሲል “ለጊዜው ሰይጣን ትቶት ሄደ” ይላል መጽሀፍ ቅዱስ። ደካማ አዕምሮ ያለው የእግዚአብሔርን ሕያውነት ተቀብሎ በእርሱ መገኘት ወስጥ ራሱን የማያኖር ሰው ነው። የማንፈልገው ሀሳብ በውስጣችን ብቅ እያለ ሲታገለገን፣ በትግላችን አሸናፊዎች እንድንሆን የሚያግዘንና የሚያበረታታን ኢየሱስ አለልን። በዚህ ዓለም እየለን ሁላችንም ፈተና አለብን። ጤናማ ያልሆነው ሃሳቦችን በጠንካራ ሌላ ሀሳብ ካልተካነው፣ ሀሳቦችን በሥራ እንዲተረጎም ይሆናል፤ ተግባራችንም ሲደጋግም መጨረሻ መላቀቅ የሚያቅተን ልማድ ይሆንብናል። በመጥፎ ሀሳብ ስንፈተን ማምለጥ የምንችለው ወደ ኢየሱስ በመመለስ ወይንም ፈታችንን ወደ እርሱ በማዞር ነው። ጳውሎስም የክርስቶስ አስተሳሰብ (አዕምሮ) ይኑራችሁ” ሲል ጽፏል።

“የፍትወት ሀስብ” የፍትወትን ተግባር ያስከትላል፤ መልካም አስተሳሰብ ደግሞ በጎ ምግባርን ያመጣል። ሁለቱም እንዲሆኑ የሚያደርጋቸው ወሳኝ፣ ትኩረት የሰጠንበት ነገር ነው። አንዳንዶቻችን አሳባችንን መቆጣጠር ያስቸግረን ይሆናል። እዚህ ላይ ችግሩ ሳናውቅ ያጠራቀምናቸው ሀሳቦች ያሉበት መጋዘን በወቅታዊ ተግባሮቻችን ያልተለወጡ ወይንም ያልተነኩ በመሆናቸው ነው። ይህኛው ክፍል ካልተለወጠ፣ የሰው ፍላጎት ሊለወጥ አይችልም። ደስተኛ ለመሆን እየፈልጉ፣ መልካም ሀሳብ ለማሰብ እየፈልጉ ቢያቅታቸው ወይንም አስተሳሰባቸው ባይለወጥ ተስፋ ሊቆርጡ አይገባም። ዋናው ምክንያት አሁንም ህሊናቸው ሳያውቅ ያደረጉት (ያሰቡት ሀሳብ) (subconscious) የሚጠራቀምበት መጋዘን ያልተለወጠ በመሆኑ እንደሆነ ሊያውቁት ይገባል። ጥያቄአችን ግን

ያ ክልል እንዴት ሊለወጥ ይችላል? የሚል ነው። የጥንት መንፈሳዊ አባቶች የሥነ አዕምሮ ትምህርት ባይኖራቸውም ለዚህ ችግር መፍትሄ አግኝተውለት ነበር። በቀን ሁለት ጊዜ ማለትም ጠዋትና ማታ የጥምና ጊዜ በመውሰድ መጽሐፍ ቅዱሳቸውን እያነበቡ ይጻፋሉ ነበር።

ሰው ሕሊናው እያወቀ በሚያስበው ሀሳብ (conscious) ከሚመራ ይልቅ ህሊናው ሳይወቅ በሚያስበው ሀሳብ የበለጠ ይመራል። እንደምናውቀው ሰው ብዙ ጊዜ በሀሳብ የሚሞላው ጠዋት ከእንቅልፍ ሲነቃና ማታ የከደመውን ሥጋውን ሲያሳርፍ ነው። ታዲያ በእነዚህ ወቅታዊ ጊዜያት ውስጥ ስለ ክርስቶስ በማሰብ የጥምና ጊዜ እንዲኖረን ብናደርግ፣ በመጨረሻ ይህ ሀሳብ ጠቅላላ ሕይወታችንን የሚቆጣጠረው ይሆናል። ቀደም ሲል እንዳየነው ጤናማ ያልሆነ አስተሳሰብ ሊጠፋ የሚችለው ጤናማ በሆነ ሀሳብ የተተካ እንደሆነ ብቻ ነው። ስለዚህ ጠዋት ከእንቅልፍችን ስንነሳና ከመተኛታችን በፊት ሀሳባችንን በጸሎትና ቃሉን በማንበብ ብንሞላው መጥፎ ሃሳብ ቦታ ያጣል።

5. አዕምሮአችንን ከክፉ ሀሳብ ለመጠበቅ

ሀ. አዕምሮአችንን በጥሩ ትምህርት እንሙላው

አዕምሮአችንን በቂ በሆኑ ፍሬ ነገሮች (data) እንሙላው። ጥሩ ሀሳብ ከሌለን ጥሩ ልምምድ ሊኖረን አይችልም። ስለሞን ጥበብ በተሞላው አነጋገሩ ጥሩ አድርጎ ገልጸታል። “የጥበብን ቃል አዳምጥ፤ በጥንቃቄም አስተውለው። አዎ! ጥበብን ጥራት፤ ማስተዋልንም ወደ አንተ አቅርባት። ብር ወይም የተሰወረ ሀብት ለማግኘት ጥረት የምታደርገውን ያህል ተግተህ ጥበብን ፈልጋት” ይላል (ምሳሌ 2፥2-4)። አዕምሮአችንን በእግዚአብሔር ቃል ለመሙላት፣ በጥንቃቄ ቃሉን የምናጠነብት ጊዜ ይኑረን፤ ያዝ ለቀቅ የምናደርገው ሳይሆን ቋሚ የሆነ ፕሮግራም ይኑረን። ጥሩ ጥሩ መጽሐፍ ለማበብ ራሳችንን እናለማምድ። አዕምሮአችን ገንቢ በሆነ ዕውቀት የተሞላ እንጂ ባዶ አይሁን።

ለ. የምናየውን እንምረጥ

በአካባቢያችንና በቴሌቪዥን የምናያቸው ጤናማ ያልሆኑ ብዙ ነገሮች ያጋጥሙናል። መጥፎውን ላለማየት “እምቢ” የሚል ኃይል ይኑረን። ከእኛ ፈቃድ ውጪ በግድ እንድናይና እንድንሰማ ሊያደርገን የሚችል ኃይል በዚህ ዓለም የለም። ሊያባብለን ሊያግባባን ይችላል እንጂ አንገታችንን አንቆ ሊያስደርገን የሚችል ኃይል የለም። በማይረባና ቁሻሻ በሆነ ነገር አዕምሮአችሁ አይሞላ።

ሐ. የምንሰማውን እንምረጥ

ብዙ ጸጋን የማይሰጡ፣ ቅድስና የሌላቸውን ወሬና ቀልድ ቁጥ ብሎ ማዳመጥ አዕምሮን በቁሻሻ ነገር መሙላት ስለሚሆን ብርቱ ጥንቃቄ ማደርግ ይገባናል። ጳውሎስ ጢሞቴዎስን ሲመክረው “ዓለማዊና ከንቱ ከሆነ ልፍለፋ ራቅ፣ ምክንያቱም እንዲህ ዓይነቱ ልፍለፋ ሰዎች ከእግዚአብሔር እንዲርቁ ያደርጋቸዋል፣ የእነርሱ ንግግር እንደማይደንቁስል ይባረቡራል” ይለዋል (2ኛ ጢሞ. 2፥16-17)።

መ. የምናነበውን እንምረጥ

ጤናማ መጽሐፍት ለዕድገታችን ጠቃሚ መሆን እንደሚችሉት ሁሉ፣ መጥፎ መጽሐፍትም በዚያኑ መጠን ሊጎዱን ይችላሉ። በተለይ በሰለጠኑ አገሮች ውስጥ የምንኖር ሰዎች ለልዩ ልዩ መጥፎ መጽሐፍቶችና መጽሐፍት የተጋለጥን ስለሆንን አዕምሮአችን በእነዚህ ጽሁፎችና ምስሎች እንዳይሞላ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማደርግ ይገባናል። ብዙ ጥሩ ጥሩ መጽሐፍት ስላሉ እነርሱን በማንበብ አዕምሮአችንን እንሙላ።

ማጠቃለያ፣

አዕምሮአችንን ከክፉ ሀሳብ ለመጠበቅ፣

- ✓ አዕምሮአችንን በጥሩ ትምህርት እንሙላው
- ✓ የምናየውን እንምረጥ
- ✓ የምንሰማውን እንምረጥ
- ✓ የምናነበውን እንምረጥ (ምሳሌ 2፥2-4)

.....

በሚቀጥለው ክፍል እስክንገናኝ፣ የጌታ ጸጋና ስላም ከሁላችን ጋር ይሁን።